

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
Romania și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 III. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IOAN ȘENCHEA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele l. Peia).

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

La noi și la alții.

Poporul nostru deși să străduiește a se emancipa culturalicește precum și pe terenul economic-financiar, totuși este așa de puțin simțit progresul pe care-l face în toate privințele.

Pe terenul economic poate că progresăm cu pași mai greoi, ca în privința culturală.

Țăranul român să aseamănă încă și acum în privința economică cu cei de înainte de asta cu 3—4 decenii. Atunci ca și acum vedem economul român, cum cu ajutorul a doi bouleni își ară țarina sa. Uneltele sale economice sunt, cu puțină excepțiune, tot acel sistem vechi, care nu este de invidiat. Grapa de lemn trasă de doi bouleni, nu tocma cu putere multă, desigur nu va putea mărunți pământul așa după cum poate îndeplini această lucrare o grapă de fer, trasă de doi cai aprigi. Această este numai o mică icoană economică la noi.

La alții, să zicem de ex. la Sași, găsim o întocmire economică rațională. Nu trebuie să mergem în Germania ca să ne încredințăm despre acest adevăr. Să ne oprim numai la Sași din țeara Bărsii. Aici ne vom putea încredința pe deplin despre ordinea, iscusința și capacitatea, cari sunt 3 dogme economice. Este natural că cu uneltele economice cele mai nouă sisteme, pluguri de fer, grape de fer, vite puternice, vor putea să lucreze pământul de așa, ca să mulțamească așteptările celui mai pretentios economist, ori specialist. Ca urmare a acestei economii raționale, pământul își și aduce din belșug tributul său. Nu este o născocire sau invenție, când vedem agrii sasului împodobiti cu grâne și oarze frumoase și în schimb holdele românilor aducătoare de mai puțin rod, față de vecinii lor.

Pe terenul cultural la noi românii se dă azi o luptă întezită, pentru lumina poporului și scoaterea lui din robia întunerecului. Este așa de sfânt scopul acesta al intelectualilor cu sentimente caste, că nici un inteligent, om de bine, n'ar trebui să esiteze nici un moment de a se înrola sub steagul muncii civilizatorice.

S'a făcut, în timpul din urmă, toate eforturile pentru a da poporului lumina cunoștinții. Organele bisericesti precum și alți mulți căiturari au născocit fel de fel de idei, pentru a îndrăgi poporul cu cartea. S'au înființat așa numitele cursuri de analfabeți, apoi șezători literare și altele de natura aceasta, cu nestrămutatul gând de a face din țărani noștri oameni mai luminați, nimeni ca în felul acesta să li să mai ușureze traiul vieții. — Da de unde?

Cu toate acestea rezultatul să pare a fi nemulțumitor, căci cetind statisticile oficioase din anul trecut găsim că 60 la sută sunt analfabeți (neștiutori de carte). Trebuie să ne îngrozim la auzul acestei cifre. Suntem în drept a ne întreba, că unde este munca depusă de intelectuali? Putem constata — adânc mârniți — că în privința aceasta stăm tot așa de rău, ca și înainte de aceasta cu 6—7 ani. Sau că se adeverește afirmațiunea aceea a multora, că la noi — Români — se face *multă paradă cu formalitățile*. Dacă s'ar lucra mai cu temei și mai intensiv, n'am găsi atâtea neștiutori de carte la poporul nostru. — Aceasta este la noi.

La alții, de pildă la Francezi, Englezi, Germani și Italiani nu găsim atâtea neștiutori de carte, ca la noi. Aici cu drept cuvânt ne asemănăm cu vânzătorul de brice din piața din târg, care alarmează pe trecătorii cu cuvintele: *«Ca la mine nu' la nime»*.

Cei cari ne ocupăm cu deslegarea problemelor culturale, putem vedea clar acest diferend între noi și alții.

Germanii și alte popoară adevărat culte, eliminază forma. La ei nu să trâmbiță cu atâtea veră dorul intelectualilor de a lumina poporul. — Ei tac și fac.

Dacă am avea și noi aplicarea de ai imita în cele bune, n'am avea lipsă a alarma lumea la anumite intervale de timp, cu intențiunile sau cu vrerile noastre. Poporul nostru încă nici astăzi nu vrea să înțeleagă pe deplin rostul cărții, științei. Unde s'a mai pomenit atâtea forță, atâtea silă, atâtea dojeni, ce trebuiesc date părinților, ca să-și trimită copii la școală.

Dacă fiecare părinte conștiu de chemarea sa de tată și de Român cu dorul de emancipare, ar îmbrățișa mai cu căldură școala, atunci statisticile despre știutorii de carte ar fi mai vesele. Iată aici găsim adevărata cauză a înapoierii noastre în cultură. Jurnalistica română nar vărsa zi de zi lungi ieremiade la adresa analfabeților.

O putere supra naturală ne-ar trebui ca cu suflare divină să reformeze ființa noastră ca popor.

... Englezii să luptaseră contra Franciei zeci de ani și au și ocupat o mare parte a ei. Numai ținutul răului Soire mai aparținea la Carol VII-lea. *Ioana D'Arc*, o fetiță de țaran, auzise de multe-ori vorbindu-se de regele și soartea desperată a patriei. Ea credea, că Dumnezeu a ales-o pe dânsa să scape țeara de pericol. S'a și prezentat înaintea regelui, pe care l'a cunoscut, cu toate că nu-l văzuse înainte de aceea. Ia promis, că-l va scăpa de inimi, și-l va duce la locul vechi de încoronare, la Reims. Regele a pus-o în fruntea armatei, dar a pus lângă dânsa generali experți. Vestea miraculoasă, că o fată tânără și slabă s'a angajat să scoată pe Englezi din țeară, a atras mii de oameni sub steaguri. Și *Ioana D'Arc* a și eliberat peste câteva zile Orleansul, pe care nici generalii cualificați nu-l putuseră scăpa. De aici în colo toți o numeau, *Fecioara dela Orleans*. Englezii să retrăgeau îngroziti și regele s'a și încoronat în curând.

Iată un exemplu, care ne face să ne exercităm judecata.

Unde am putea găsi și noi o *Ioana D'Arc*, care să facă o minune și în zilele noastre?

Unde am putea găsi o ființă, care să insuflă curaj și istețime în sufletul poporului nostru?

Dacă am găsi o ființă miraculoasă, ca cea mai sus amintită, care să ia la reflec și să decearnă jurstările sociale și dacă i-ar fi cu puțință să ne mântuiască numai de trei păcate mari, cari ne pasc, să ne ucidă dintele ceretă dintre noi, să spulbere nepăsarea oarbă ce o avem față de carte și să ne împretinească cu purtarea unei economii raționale. Dar să nu așteptăm pe omul

miraculos, căci acela încă nu s'a născut. Să căutăm noi prin noi să ne mântuim de aceste păcate, cari nu ne lasă să ne avântăm pe soclul bunăstării materiale și moralității.

Cine a văzut atâtea certe și hărțuiri între țărâni și cărturari, ca la noi? Un scriitor strein voinde a cunoaște mai deaproape poporul nostru, dându-și părerea despre noi zice: »Poporul Român este cel mai blând și cel mai răbduriiu popor din lume«. Nu tăgăduim nici noi această a doua calitate, că este cel mai răbduriiu din lume. Afirmațiunea că ar fi și cel mai blând, ori cât de tare ne-am sili să o susținem, ea trebuie să cadă. De ce? Ușile tribunalelor n'ar fi așa de deschise din partea țărănilor români, când aceștia în adevăr ar fi stăpâniți de o fire blândă. Toți acei cărturari, cari trăesc în contact nemijlocit cu poporul, s'au convins până la lacrimi de firea certăreață a poporului nostru.

În birturi sau în alte localuri pe țărâni noștri nu-i auzim decât criticând pe popa sau pe învățătorul. Nu poate fi întrunit un juriu de țărâni cât de mic, care să judece și de judece pe conducătorii lor. Nici că se poate închipui o discuție mai de dai Doamne, într'o adunare de țărâni mai mare sau mai mică să nu fie adus în combinație popa sau dascălul. Aceasta e la noi. De ce poporul săsesse prin birturi își găsește altă discuție, nu numai de a critica pe aceia, cari sunt puși la cărma conducerii? Oamenii adevărat culți ne demonstrează înțelepciunea lor prin faptele lor, iar nu prin atribute.

Am fi poporul cel mai îndestulit cu soartea, dacă am ști să ne schimbăm tactica socială, am fi fii norocului, dacă am ști ucide cele trei păcate amintite mai sus.

Ar fi o coincidență fericită, când aureola aspirațiilor noastre de ori ce natură, ar îmbrăca vâlul imitațiunii pildelor bune ce le găsim la alte popoare. O ativitate isvorâtă din propriul îndemn, ar putea să schimbe cu totul fața templului nostru cultural economic.

Gimbășanul.

Monografia bisericii și școalelor române din Făgăraș.

Momente mai însemnate din trecutul bisericii și școalei din Făgăraș, de ambele confesiuni, greco-orientală și greco-catolică.

(Urmare).

Secretarul Berescu, și vicepresidentul Capetă nu putea lipsi dela adunările districtuale. De aceea mai totdeauna se întovărășiau — și în cele mai multe cazuri,

Berescu și Capetă călătorie în trăsura președintelui tractual, Nicolau Aron — care încă nu lipsea dela adunări.

Apoi șireguri curgeau căruțele cu învățătorii membrii. Cei din părțile răsăritene ale tractului Făgăraș. Cuculata, Comăna, Veneția și Părău, între cari cu plăcere amintesc pe dnii *Gheorghe Cantor, Ioan Stoica, Mateiu Mateiu și Iacob Oana* cu toții. Cei din părțile de miazăzi: Șineca-nouă, Perșani, Toderița, Șercăița, Mândra, între cari amintesc pe *David Chiujdea, Petru Macedon, Dumitru Bărbat, Lazar Sbărneciu și Lazar Comșa*; cei de sub munte: Breaza, Sâmbăta, între cari amintesc pe *Trandafir Dragomir, Ioan Hașu, Ioan Ciungara, Chirion Adămoiu și Galateon Bica* și în sfârșit cei din părțile apusene ale tractului Făgăraș, între cari amintesc: pe venerabilul *Bucur Galbincea, George Toflan și Nicolae Ludu*, din Beclean și Voivodeni. Și apoi să nu uit pe vialul învățător *Traian Cerbu*, din Șercăița și apoi Părău, — cari toți în cântece și voie bună alergau în orașul, ori satul unde se ținea adunarea generală învățătorescă.

Dacă adunarea învățătorescă era districtuală, șiruri, șiruri de căruțe cu învățătorii membrii curgeau și din protopresbiteratele Agnita și Cohalm; din cari amintesc cu plăcere pe următorii dascăli: Ioan Paicu, Toma Bârsan, Ioan Bonea, Emilian Mondonce, Simeon Muntean, Alexandru Bârsan, Bucur Muntean, George Regneală, Toma Stîrbeț, Ioan Suci, Filaret Deșorean, și George Bugneriu, din părțile Agnitei; George Andron, Natanail Pulca, Ioan Roșca, George Mircea, Ioan Ursu, Antoniu Mihailă, Avram Nicolau, Alexandru Măierușan, și Savu Sirac din părțile Cohalmului.

Când adunarea generală districtuală se ținea în vre'o comună în tractul Făgărașului, învățătorii membrii dela Agnita și Cohalm, nu toți se prezentau din cauza depărtării; și tot asemenea când această adunare se ținea în tractul Agnitei, ori în tractul Cohalmului, lipsiau unii din celelalte tracte; — dar pentru aceia tot se făcea un număr de 60—100 membrii, socotind între aceștia și pe onorabili: preoți, protopopi, laici etc., cari se bucurau deosebit de astfel de adunări culturale, și luau parte la ele, mai ales, că toate adunările învățătoresci împreună cu producțiuni literare și banchietul (cina comună) nu lipsea, la care lua parte și unele dintre soțiile membrilor: preotese și dascălițe.

Și acum se amintesc câte ceva amintiri dela adunările generale ale acestei reuniuni învățătoresci.

În Cuculata la 1886, reuniunea a fost poftită de valorosul învățător *George Cantor*, care dimpreună cu fruntași; preotul Sglimbea și proprietarul Chiornița au îngrijit, că adunarea districtuală a reușit pe deplin așteptărilor.

În Beclean la 1887, fiind școală cu 2 învățători buni: *George Taflan și Nicolae Ludu* și edificiul școalei corespunzător, adunarea s'a ținut aici.

În Făgăraș la 1888, 1891 și la 1886, 1889, 1890, și 1896, sau ținut două adunări districtuale și cinci adunări ale despărțământului Făgăraș, căci aci era centrul, — deși învățătorii membrii, de multe ori rătăceau petrecânduși noaptea prin birturi, din pricina că nu și căpătau quartire în mod ospital, precum își căpătau quartire pe sate.

În Cohalm la 1890 s'a ținut adunare districtuală, pentru că învățătorii despărțământului Cohalm, să poată lua parte în număr complet la adunare, și tot așa în Cața la 1893 și Stena la 1896, unde plângeri pentru quartire n'au fost, dincontră ardelenii noștri din Cohalm, Cața și Stena au primit foarte afabil reuniunea; ba despre adunarea dela Cața secretariul reuniunii Ioan Berescu a făcut și un raport splendid în jurnalistică.

În Agnita la 1889, în Cincul-mare la 1892, și în Șulumberg la 1895 s'au ținut adunări districtuale, pentru că și învățătorilor membrii ai despărțământului Agnita să li să poată da ocaziune să ia parte cu toții la aceste întruniri culturale, — și apoi și buna cuviință o cerea aceasta, căci protopopul Sabin Piso și președintele despărțământului Agnita, George Borzea, nu luase parte din cauza îndepărtării nici odată la ședințele comitetului central în Făgăraș; de aceea dar am mers înoi la dâșii, să le vedem dragostea ce pot avea cătră reuniune.

Președintele districtual, protopopul Făgărașului *Iuliu Dan* s'a jertfit mult pentru aceste adunări ambulante ale reuniunii, — căci dâșul își lăsa toate și mergea cu plăcere la adunările învățătorilor. Și mai ales la cele din tractul Agnitei, știind că are a se întâlni cu colegul protopop *Sabin Piso*, care numai canțelaria protopopească o avea în Agnita, dar locuința în *Coveș*, un sat românesc, în care pe un deal era clădit cu turn, un castel al unui nobil ungar, pe care elegantul protopop îl ocupa cu doamna protopopească (născută din Săcele), și continuative ducea o viață grofească ținând economie estinsă pe moșia grofului, pe care i-o luera coveșenii, producând multe clăi de fân în jurul castelului. Aci am ajuns eu, scriitorul acestei monografii cu protopopul Dan în 18—19 Noemvrie 1889, în eleganta trăsura a protopopului Dan, despre care am amintit, într'o sară întunecoasă, pe un timp ploios, cu drum noroios, căci vai ce tină cleioasă se formează prin satele ardeleni toamna, când nu știe omul, când sosește jupâneasa iarnă.

Protopopul Piso, venea cu pușca în spate într'o trăsura pe arcuiri, dar fără cooperiș — și protopopul Dan se întâlnește încă până a nu ajunge în *Coveș* cu prietinel, care îi istorisește, ca tocmai trecuse o pioasă vulpe și din căruță pușcând, nu a putut'o nimeri.

Am poposit sub sară, în castelul protopopului Sabin Piso, în care eleganta protopopească ni-a primit cu mare bucurie. Toate odăile acestei locuințe erau frumos mobilate și un aer curat domnea în interiorul acestui castel, făcut din lemn, cu ferestre mici și aproape de pământ — numai turnulețul era ceva mai în înălțime. Un miros plăcut a tot felul de gătituri, încă străbătea prin încăperi, cari acum se eluminase, și încălzise printr'o servitoare de român bine gătită, însă descalță. Răsete și glume se auzeau într'o odaie laterală unde fetele din satul *Coveș* făceau clacă doamnei protopopese scărmanând pene, iară prin curtea în forma de grădină cucuiată pe deal mai mulți covășeni întocmiau clăile de fân, căci venia iarna.

Timpul cinei a sosit și ambii protopopi: Dan și Piso și între ei preotul Aron, au fost invitați de afabila domnă a casei, care mereu aducea pe masă fel și fel de

bunătați. Lungă cină și mai lungă, petrecere socială în mijlocul acestei familii inteligente.

Protopopul Sabin spunea, cum tatăl său — bătrânul protopop — Piso din Săcărămb, tractul Geoagiu II, ia dat voie să cumpere 1000 de oi, cari călbejite fiind, în timpul fătării venind către casă, mai toate i-a murit, — căci fiul de protopop, n'a știut ce să cumpere, — și mare daună a avut.

Nicolae Aron
preot gr. or.

(Va urma).

Războiul.

Puterile mari au înștiințat România și Bulgaria că doresc să mijlocească o împăcare între ele, în privința neînțelegerii ivite asupra îndreptării graniței dobrogene.

Guvernul român a comunicat reprezentanților puterilor că primește mijlocirea; tot astfel a făcut și guvernul bulgar.

— Intre Turcia și aliații balcanici se urmează războiul foarte încet. Se crede că Turcia s'a hotărât să lase puterilor grija ca să mijlocească pacea. Și aliații balcanici sunt tot atât de doritori de pace, căci luptele i-au slăbit mult.

La Adriopole au fost lupte de artilerie, cari sau dat pe frontul răsăritean. Acolo turcii au pus mâna pe un aeroplan condus de un locotenent rus, care a căzut în linia de apărare.

La Bulair, unde s'a dat zilele trecute o luptă cu pierderi de 5—6 mii de oameni din ambele părți, nu s'a mai întâmplat nimic.

În fața peninsulei Galipuli stau 32 vase turcești cu 45.000 soldați, sub comanda lui Enverbey, care așteaptă un moment potrivit ca să-i scoboare pe uscat.

Înspre Ceatalgea, bulgarii au înfărit înălțimile aflate spre apus de Ciftlikioi.

— Generalul Djavid-Pașa cu trupele sale risipite în Macedonia și ajutat de Albanezi, a dat un atac asupra localității Presba din Macedonia, ocupată de turci. După ce a cucerit-o și-a continuat drumul spre Monas (Bitolia).

— La 7 și 8 Febr. v., armata turcă a atacat trupele bulgare din peninsula Galipoli, cu rezultate multumitoare. În același timp a început și armata turcă dela Ceatalgea luptele cu bulgarii de acolo. Turcii au înaintat dela Silivri până la Ciorlu, și la Cehioi.

S'a mai dat o luptă mică la Sivritep, dincolo de Ceatalgea, precum și la Alissu, bulgarii însă s'au retras după luptă.

La Scutari, s'a dat lupte crâncene între dușmani. Muntenegrenii au pierdut mulți soldați, sârbii mai puțini. Turcii au cucerit din nou localitatea Bardaniol.

— Grecii scriu că au silit pe turcii să părăsească satul Vetonosi, în apropiere de Metovo din Epir.

— Din pricina tulburărilor ivite în Mexico (America) au fost uciși și răniți câteva mii de oameni. Până și bătrânii, femeile și copiii n'au fost cruțați de trupe.

Președintele Madero a fost prins și închis. Părtașii lui, voind să-l scape din închisoare, n'au isbutit. Nu se știe cine a tras atunci în președinte și l-a ucis.

DIN ROMÂNIA.

Maiestatea Sa, Regina Elisabeta a României, a fost necesită să se supune unei ușoare operațiuni, pe care a suferit-o la ochi. Atât Monarhul nostru, cât și Impăratul Germaniei, au adresat telegrame curții din București, interesându-se de starea sănătății Maiestății Sale Reginei, care e pe deplin mulțumitoare.

Casa Rurală. După revoluția țărănilor din anul 1907, statul a înființat o bancă mare pentru ca să împrumute țărănilor bani de câteori vrea să cumpere moșii. Zilele acestea, Casa Rurală și-a publicat bilanțul pe anul 1912. Din el se vede, că banca aceasta are moșii în valoare de aproape 40 milioane de lei. Din acestea au vândut țărănilor pământ în valoare de aproape 7 milioane, iar pentru cumpărarea de pășuni le-a împrumutat peste 24 de mill.

Pentru industria de casă. Și în România au început țărăncele să părăsească furca și războiul. Pentru a face să înflorească de nou vestita industrie de casă a țărănilor români, ministrul de industrie al României pregătește un proiect de lege, prin care să se înființeze un consiliu de femei din toate părțile țării. Acest consiliu va înființa muzee de cusături și țesături naționale, precum și de alte lucruri făcute de țărani și va căuta să găsească mijloace, prin cari să se poată desvolta din ce în ce mai mult industria de casă.

— Camera română a votat o lege, în senzul căreia, la caz de războiu, toți funcționarii căilor ferate sunt a se considera de soldați.

— La 11 Februarie d-l general Al. Hiotu a vorbit la Ateneul Român despre „Nevoia înființării unei puternice marine militare”.

— A ars o parte din fabrica de uleiuri „G. Assan” dela Obor, precum și din depozitele de plante uleioase ale aceleiași fabrici.

— La alegerile parțiale, d-l Petru Misir a fost ales senator la colegiul II de Senat din județul Roman; iar d-l Ilariu Isvoranu senator la colegiul II de Senat din jud. Mehedinți.

Spre știre!

Pe restanțierii din 1910, 1911 și 1912 nu-i mai putem aștepta. Pretenziunile noastre față de dânsii, le-am predat dlui avocat Dr. Șenchea, care le va încasa pe calea legii.

Regretăm foarte mult că deși au fost provocați mai de multe ori și exprime, totuși nepăsarea mai multor restanțieri ne împinge la acest mod înconvenabil de a cere ceea ce din sărăcia noastră am anticipat și am cheituit pentru mulți!

ADMINISTRAȚIA.

NOUȚĂȚI.

— Instalarea Vicariului la Făgăraș. Precum suntem avizați din isvor competent, instalarea Rev. Domn Iacob Popa, vicar foraneu al Făgărașului, va fi Duminecă în 16 Martie n. c. — Tractul va fi încunoștințat despre sosire printr'un circular oficios, iar curatoriatul bisericii gr.-cat. din loc va statori într'o ședință apropiată programul primirii, pe care în nr. proxim îl vom publica, în așteptăm cu dragoste la văduvita biserică. Dumnezeu să-l aducă în pace!

— Nou ministru de instrucțiune, a fost numit secretarul de stat Béla Janovich, și fostul vice-prezident al Camerei, în locul contelui Zichy. De ce idei e călăuzit noul ministru nu putem ști, până-când — cu data ocaziune — nu să va declara mai pe larg.

Archiereii noștri, credem, să vor folosi de schimbarea aceasta și vor interveni pe lângă noul ministru în interesul învățătorimei române.

— Distincție. Maiestatea Sa, Regele Carol al României, a conferit medalia „Meritul comercial și industrial cl. I.” domnului Parteniu Cosma, directorul băncii »Albina» din Sibiu, președintele consiliului de administrație al casei privilegiate de împrumuturi pe termen din București, și domnului Dr. Cernel Diaconovich, director general al acestei case de împrumuturi.

— Pentru fundațiunea ziaristilor români a încurs ca rezultat al balului, aranjat la 19 Februar de tinerimea română din Arad frumoasa sumă de Cor. 411.40 pentru care se aduce sincere mulțumiri. Sibiu, la 27 Februarie 1913. Epitropia fundațională.

— Stârpirea insectelor stricacioase. Ordinul cu nrul 21.100 din 1913, dat de ministrul nostru de agricultură, dispune ca și în anul acesta să se facă din bun timp stârpirea insectelor stricacioase pomilor, nimicirea cărăbușilor, a lăcustelor marocane, a păduchilor roșii de pe pomi și a. Neîmplinirea ordinului se pedepsește cu toată rigoarea.

— Conferința învățătorească din Cluj. Reprezentanții tuturor reuniunilor învățătorești române, gr. or. și gr. cat. la coferința ținută în Cluj (la 15 Febr. n.), sau arătat primmejdia noului proiect de lege școlară a lui Zicy, sau sfătuit asupra mijloacelor de-a înlătura, pe cât va fi cu putință, primejdia, ce amenință învățătorii. Din toate vorbirile ținute de domni învățători s'a văzut alipirea neasămănată către Capii bisericilor noastre și către autoritățile noastre naționale confesionale. Totodată s'a accentuat, că școalele confesionale trebuie susținute cu orice jertfă căci numai ele sunt naționale. La urmă s'a ales o delegațiune compusă din d-nii Cl. Grivase, T. Murășanu, C. Liuba și G. Crăciun, ca să prezinte un memorandum metropoliților români din Sibiu și Blaj. La propunerea dlui I. I. Clombeș, învățător în Bihor, s'a ales și o comisiune, care să se ocupe cu înființarea unei Uniuni a tuturor reuniuni-

lor învățătoarești române din Transilvania și Ungaria. D-zeu să le ajute!

— **Demobilizare.** Schimbul de scri-sori între Monarhul nostru și Țarul Rusiei a avut de urmare îmbucurătorul fapt, că atât monarhia noastră cât și Rusia demobilizează și trimite acasă pe toți rezerviștii chemați sub arme pentru ridicarea la stare de războiu a trupelor dela graniță. La noi sa început deja demobilizarea, iar în Rusia se începe în 14 Martie n. c.

— **Nu va fi grevă.** Din Budapesta să vestește că, cei dela conducerea partidului social-democrat au luat hotărârea, să nu proclame de astădată greva generală, fiindcă momentul nu e tocmai potrivit pentru punerea ei în practică, cu prospecte bune. Ea va fi prolamată însă negreșit, atunci când se va ivi necesitatea ei.

— **Petrececi.** Inteligența română din Șercaia și jur va aranja o producțiune teatrală în 9 Martie st. n. a. c. în sala caselor comunale din Șercaia, în favorul despărțământ. Asociațiuni. După producțiune joc.

— Corul bisericesc gr. cat. din Bistrița va aranja un concert urmat de producțiune teatrală împreună cu joc. Duminică, în 9 Martie st. n. 1913 sub conducerea inv. Teodor A. Bogdan și Gavril Bochiș în sala Reuniunii meseriașilor maghiari de pe promenadă.

— **Târg de vite în Sibiiu.** Târgul de vite cornute de prăsilă periodic, subvenționat de stat și de comitat, se va ținea în Sibiiu la 31 Martie și 1 Aprilie n. c. și va fi împreunat cu distribuire de premii și de diplome de laudă.

— **Cărți poștale noue.** În locul cărților poștale de tot felul, cari se află azi în circulațiune, în ungaria se vor introduce pe rând altele, după ce — se înțelege — se va epuiza cvantumul existent. Cărțile poștale simple, sau cu răspuns (duple) precum și cele internaționale vor rămânea la aceeași mărime, dar se vor deosebi de cele actuale prin aceea, că partea rezer-

vată pentru adresă va fi împărțită printr-o linie pezisă în 2 jumătăți, dintre cari una va fi destinată pentru adresă, iar cealaltă va putea fi folosită pentru scris. Coloarea acestor cărți poștale va fi galbenă-deschisă. Pe partea de adresă desenul insigniei statului, tipăritura și semnul mărcii poștale vor fi, la cele cu circulațiunea internă: de culoare verde deschisă intențivă, iar la cele internaționale: roșii intențive. Cărțile poștale închise de 6 și 10 fil. se vor fabrica în culoarea de până acum (sură vineție) dar liniile de perforare — pe la margini — nu se vor întretăia. Coloarea coroanei, a textului tipărit și a mărcii poștale pe partea de adresă va fi: la cărțile poștale închise de 6 fil. verde, iar la cele de 10 fil. roșie, cum e și la cele de azi. Pe cărțile poștale nouă cuvinte: »Magyar Királyi posta« nu vor mai obveni.

— **Sămânță de napi stricată.** Ploile neîntrerupte din vara și toamna trecută, au împiedecat în cele mai multe locuri recolta pe uscat a sămânței de napi, încât a încolțit înainte de a se culege. Astfel de sămânțe nu va produce nici când napi; pentru că în mare parte nici nu mai încolțește, sau, ce biată încolțește, nu are putere productivă suficientă ca să poată desvolta napi cum se cade, ci abia nește rădăcini, abia de grosimea unui deget. Nici când nu sau mai oferit spre vânzare atâta sămânță de napi mestecată, slabă și fără capacitate suficientă de a încolți, ca tocmai în est an.

De aceea recomandăm, ca Economii noștri, când vor cumpăra sămânță de napi, să ceară dela vânzătorii cea mai severă garanță în scris cu privire la bunătate, identitatea și capacitatea de încolțire a sămânței de napi.

— **Gazeta robilor.** În Sydney apare o gazetă, care este destinată din partea direcțiunii penitenciare pe seama robilor. Ținta publicațiunii este a face pe oamenii să vină la căi mai bune, la viață cinstită și la un viitor mai dedai Doamne. Articolul de fond a primului număr este scris

de însuși ministrul de justiție, care începe în următorul mod: »Cele mai multe gazete pornesc în cadre modeste; cu vreme apoi crește apoi și numărul cetitorilor, — acesta e scopul urmărit al publicațiunilor. Gazeta aceasta urmărește alt scop. Ea se tipărește într'un număr de exemplare relativ neînsemnat, și sperăm că cetitorii ei vor scădea din an în an. Fundatorii ziarului nostru nu doresc altceva, decât ca persoanele care cetesc astăzi foaia aceasta, pe viitor, în urma situațiilor schimbate, să nu mai ajungă niciodată la stare de a-o ceti iarăși«. — Adecă și robi au gazeta lor.

— **Vizita agricultorilor din România.** O întrunire a agricultorilor ținută Vineri în București a hotărât să trimită în Ungaria o deputațiune pentru a cerceta instituțiile economice moderne ale țării noastre. Venirea agricultorilor români se va face în April a. c. și va fi totodată un răspuns la vizita făcută de membrii reuniunii economice din Cluj, cari au cercetat în anul trecut așezămintele agricole ale României.

— **O revistă pentru soldați.** Cu titlul *Sentinela Carpaților* va apărea în curând la București o revistă scrisă anume pentru soldați. Cu acest prilej spunem cetitorilor noștri că armata română e cea mai bună școală națională a neamului nostru. Nu se poate soldat, care întrând fără știință de carte în cazarmă să nu învețe cetitul și scrisul până când își isprăvește serviciul militar. Nici nu e mirare, pentru că ofițerii români sunt totodată și cei mai naționaliști învățători ai neamului.

— **Pretensiunile păgubiților.** Vineri a fost ultima zi, în care s'au mai putut înainta cereri de despăgubire pentru cei rămași în viață dintre nenorociții vaporului Titanic. Sau prezentat, cum se depeșează din New-York, 369 de persoane, care pretind cu totul opt milioane de dolari. Din Austria și Ungaria sunt cam 38 de oameni, cari cer cam un milion de dolari despăgubire pe urma catastrofei.

ERNESTO GARCIA LAVEDESE.

„NONA“

— (Povestire italiană). —

Traducerea de Crin.

Tânărul conte Trimonti a sosit cu totul pe neașteptate la villa sa din San-Remo, care din primăvară a rămas nelocuită. Pe atunci își petrecea zilele senine în societatea femeii sale, cu fața durdulie și cu părul roșcat.

Dar acum groful s'a întors acasă singur, supărat și posomorât.

Toți știau, că între conte și frumuseța din Venezia a fost un schimb vehement de vorbe, în urma căruia, divorțul a devenit de neincunjurat. Contesa Trimonti în urma acestora a plecat cu sora ei la Nizza, ear contele la Paris, unde credea că va afla o mângâiere pentru întristatul lui suflet.

Așa-dară nime nu s'a surprins, când l'au văzut, că vine singur.

Intr'o zi după sosirea lui în San-Remo, a chemat pe doctorul Bonfantini. Să simțea cam indispus, și deși asta era numai o oboseală de pe drum, totuși a voit să asculte părerea medicului acesta erudit, fiindcă îl cunoștea de demult și ținea orbiș la celea ce-i spunea el.

— Ei, d-le doctor? — îl întreabă contele neliniștit.

Doctorul, fără să se fi cugetat cătuși de puțin îi răspunde:

— În morbul d-tale văd simptomele »Nonei«!

— Inceputul »Nonei«? — murmură Trimonti mirat.

— Da, d-le conte!... Chemarea mea îmi pune pe mine o îndatorire mare, de sub care, ori-cât de defavorabilă să fie pentru mine, nu mă pot subtrage. Spre ex. dacă doctorul observă întâiele simptome ale acestui morb periculos, e obligat a face îndată atent pe bolnav, ca îndată să-și poată isprăvi toate dispozițiile ce le mai vrea eventual. Răul la tot cazul se apropie cu o iuțală mare și cu o amenințare îngrijorată și nu mi-e iertat să retac nici aceea că în cele mai multe cazuri să sfârșește cu moartea. Numirea acestui morb să derivă de acolo, că aproape întotdeauna izbucnește în ceasul al nouălea.

— Ce spui? strigă contele mirat.

Doctorul s'a uitat puțin la ceas.

— Durere, durere, dar puțin timp ne mai desparte de minutele fatale! — observă doctorul.

— I-a spune mi numai, iubite prietino,

Unui artist.

Comp. N. Ganea.

Se lasă noaptea tot mai tristă
Și stelele răsar pe cer,
Prin odăița liniștită
Plutește par'că-un vag mister.

Arar de se aude-o șoaptă
Grădinile au adormit,
Doar singur răzimat pe-o mână
Stă dus un visător trudit...

Și gânduri vagi, chinuitoare
Li plâng în suflet trist, de-acum —
Și'n minte-i vine 'ncet povestea,
Străinului plecat la drum...

Sta răzimat de-o mână, singur,
Un visător neodihnit...

— Și cum îl cearcă gândurile,
Prin geamuri luna i-a zâmbit...

Blaj.

V. Doina.

— **O tâlhărie cu o bancă jidano-maghiară.** În Pesta a fost arestat șarlatanul Rado Elek, director de bancă. El înființase — fără capital — o bancă, care avea să se ocupe de cumpărări și vânzări de case și moșii. Era deci una din băncile „patriotice”, căci de sigur, că guvernul s'ar fi grăbit să o ajute, ca să cumpere moșiile Românilor și să le dea la cerșitori prinși cu arcanul. Rado a fost însă nerăbdător, căci înainte de-a începe cu lucrările de bancă — la care pusese președinte pe un conte Ciachi — a început să fure și să înșele în dreapta și în stânga. Câțiva din cei de frunte n'au fost de loc „patrioți”, căci l-au dat în judecată și jupânul Rado e acum în temniță. Ce mișel mare a fost „directorul” acesta, se vede și de-acolo că el a mai înființat o mulțime de alte bănci și societăți comerciale, cari toate au dat faliment (au bancrotat). Unele au fost în Transilvania, și anume în Cluj trei, în Beclean, Cicio-Sân-Mărtin, Gherla ș. a.

— **Frontăriile Rusiei spre Austria și Germania** sunt păzite nu numai de posturi grănițarești, ci și de militari. Intrarea în Rusia este cât se poate de dificilă. Călătorii din străinătate sunt espuși la numeroase șicanări, ba se ivesc prea adese și arestări nedrepte. Un ziar din Germania scrie că Rusia a chemat sub arme în cercul Varșovei 700.000 de soldați. Din Franța s'au comandat aeroplane și alte aparate care au să fie furnizate până la sfârșitul lui Martie. Rusia a cheltuit până acum pentru pregătirile sale războinice peste un miliard de ruble.

— **Evreii din România cu drepturi politice.** Intre evrei pământeni din România s'a înființat mai de mult o societate numită „Uniunea evreilor pământeni”, care an de an ține întruniri în diferite centre. Acestea întruniri să fac pentru o propagandă de unire între tinerii evrei, cu scopul de-a duce o luptă sistematică pentru obținerea drepturilor cetățenești.

Oratorii dela acestea întruniri arată, că

cum l'am putut oare căpăta acest morb așa de periculos ?

— Curaj numai, d-le conte, nu cădea încă în desperare!... D-ta ești un om cuminte, energic și dacă nu mă înșel, a-i cunoscut și fericirea! Asta însă n'o poate zice mulți despre sine, când li să apropie ceasul ultim a vieții!

— Da, am fost, dar fericirea mea a fost de-o durată scurtă! oftă tânărul conte.

— Poate ai vre-o așa dorință, ce ți-ai putea-o împlini?... Sau ceva de-a spune cuiva?... Nu este timp mult de pierdut!

— Așa-dar, d-le doctor, nu este nici un fel de leac contra „Nonei”?

— Absolut nimic!... Numai minune ar fi să poți scăpa cu viață!

Contele Trimontî și-a plecat privirea.

— Dorești doar să înștiințezi pe cineva? Nu vrei să-ți iei adio dela cineva? — îl întrebă doctorul cu o enervare vădită.

Contele i-a răspuns îngrijorat:

— Ba da!... Mi-ar plăcea, să-mi iau adio...

— Dela cine?

— Dela contesă!... Mai este timp, ca să poată veni din Nizza?

— Dacă o înștiințăm telegrafice, mai poate pleca încă cu trenul accelerat! — îi zise medicul.

evreii pământeni prin sarcinile pe cari împlinesc și satisfacerea legii militare au dreptul la cetățenie, făcând apel la tinerii evrei a să unii cât mai mulți, ca printr'o forță comună să se impuie guvernului, care să le dea drepturi politice și egale ca și românilor.

— **Recorduri interesante.** Americanul Luwney în decurs de patru minute a desfăcut 107 ostrigi: apusul acestei iuțeli e lucrul cetățeanului din Brüssel Lloys Ballaert, care o țigare aprinsă numai odată a fumato în decurs de două oare. Micul orașel francez Gaurdon să poate mândri cu aceea, că între zidurile lui trăește spărgătorul cel mai isteț de nuci: D-l Daupant, care în decurs de o oară sparge 2844 de nuci. Omul care curăță mai curând crumpenile e englezul Uvaks, care în decurs de 7 minute curăță 28 punți de crumpene. Un feminist englez a ținut în anul 1911 chiar 768 de vorbiri. După Shaw Bernat aceasta femeie a spus cele mai multe măgării, prostii. Tânărul Ludovic Wolfgang din Berlin în decurs de 2 oare a fumato 19 țigări, fără să fi simțit nici ceva mai mică oboseală. Femeia Dublé din Paris în decurs ce 19 oare a pregătit 2007 porții de pâine cu șuncă. În fine încă un record: Americanul Radlbecker în anul trecut a votat a douăzecea oară la alegere de președinte a republicei. Să înțeleg, că pentru a face asta trebuie să ai 102 ani.

„Biblioteca poporală a Asociațiunii”.

Cătră conducătorii poporului dela sate.

Ne aflăm la sfârșitul lui Februarie și dintre cele 8000 apeluri și liste, pe cari le am distribuit între fruntașii conducători de prin comunele locuite de români, cu scopul de a se înscrie câți mai mulți membrii ajutători la „Asociațiune”, cu taxa de 2. cor. în schimbul căreia, va primi fiecare membru câte 10 cărțile și un călindar; până de prezent, abia ni sau înapoiat 300 de liste.

Indată i-au espediat o depeșă contesei. Și până când a petrecut ceasurile și minutele acelea teribile, groful Trimontî i-a povestit, că ce fericit a trăit cu soția-sa, cu femeia aceea, pe care singură a iubit-o în viață.

— Ah — oftă el — nici-când nu e iertat să ne uităm de aceea, că poate veni o vreme — și mai cu seamă atunci, când nici nu ne așteptăm — că omul să va simți foarte singur și părăsit...

Ceasul al nouălea să apropia cu pași grăbiți, dar trenul de Nizza încă tot n'a sosit.

Doctorul cerca să-l mângăie și i'a asigurat, că înainte de a să prezenta clipa fatală femeia sa va sosi.

Trimontî era foarte enervat și deja a abzis de sperență, ca să mai poată vedea pe femeia sa, fiind încă în viață.

A ajuns în fine și contesa.

— Ah, femeia mea, cât de fericit mă faci cu sosirea ta! — îi zise contele. Dar numai cinci minute mai am!

— Nu, mai multe! — îi zise doctorul. — După ceasul meu, care umblă foarte exact, a trecut deja de npuă oare, așa, că a trecut orice pericol! Clipa fatală trăbuia să urmeze până în ceasul al noălea!

— Ce noroc, ce fericire! — șopti

Știm și recuneștem, că în anul acesta nu e unul dintre cei buni. Știm că poporul e lipsit și sărac, suntem convinși însă, că în fiecare comună se găsec câțiva fruntași, cari la înjermul luminat și binevoitor al conducătorilor lor nu vor pregeta să se înscrie în șirul membrilor ajutători, de o parte, ca și ei să sprijinească lucrările de deșteptare, pe cari „Asociațiunea” le înfăptuește pentru săteni, iară pe de altă parte să-și stămpere setea de învățatură, luminându-se tot mai mult prin slova cărți.

Rutenii și Bucovina, un popor de abia trei sute de mii, numără la biblioteca poporală a lor peste 50.000 de membrii. Noi români, cari trăim în țara aceasta, suntem un popor de peste trei milioane și totuși nu ne-am putut învrednici se scriem în cartea cea mai mare a neamului nostru, ca membrii ajutători ai „Asociațiunii”, pentru anul 1912' decât, neînsemnata sumă de 12.000 de membrii.

Ni se strânge inima de durere, când vedem, că toate nisuițele și încercările noastre, ce le înfăptuim pentru binele obștesc și în deosebi pentru deșteptarea și luminarea țaranului român, nu sunt sprijinite după cum ar merita.

Apelăm de nou la bunăvoința și sprijinul tuturor conducătorilor și în deosebi, rugăm pe Dnii preoți și învățători, cari au primit apeluri și liste pentru înscrierea de membrii să binevoiască a înscrie cât mai mulți membri ajutători și cu posibila grăbire să ne înapoieze listele.

Din cauza că nu am primit listele cu membrii n'am putut ști în câte exemplare să tipărim cărțile apărute până acum și tot odată n'am putut face nici expediția la adresa acelora, cari deja sunt înscriși dar lista cu numele membrilor nu ne-au fost trimisă.

Cărțile apărute până acum, sau tlpărit în câte 15.000 exemplare. Nădăduim, că pentru anul acesta numărul membrilor se va spori la acest număr și așa destul de mic față de numărul total al poporului nostru.

»Biroul Asociațiunii«.

contesa și-l privi pe doctor cu o căutătură întrebătoare. — Intr'adevăr e adevărat asta?

— Ești sigur, d-le doctor? — îl întrebă groful. — Spune-mi cu ce m'ai mântuit?

Doctorul Bonfantini cu o forță inviorată îi răspunde:

— Nu trebuie să ne temem de nimic, d-le groful!... Pe „Nona” îl cunosc foarte bine, întrucât acum a existat numai în fantazia mea!...

Predeal, 1912.

CESARE CANTÚ.

M O R Ţ I I *).

Și ei trăiseră pe pământul acesta, sau dus tocmai în cursul vremii, s'auzise vocea lor dela țarm și indată nu s'a mai auzit nimic. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericți sunt morții, cari mor în Domnul.

Când ei au trecut mii de apariții de șarte, să arătară privirii lor, lumea blăstămată de D-l Hristos, se arătase lor splendorile, bogățiile, plăcerile ei le-au văzut și

*) Din vol. »Fior di Memoria pei Bambini«.

ECONOMIE.

Mulsul vacilor.

Am amintit în Numărul trecut în acest important articol și plin de îndrumări și am arătat și aceea, că cât de mult prețuesc alți oameni din alte țări laptele și cum îl folosesc, am zis că una din cele mai de căpetenii trebuință este, ca vaca de lapte să-și tragă originea dela o mamă bună de lapte și că și taurul să se tragă dela părinți buni. Ce însemnătate este trebuința aceasta o dovedește pilda următoare: O vacă de Holstein-Friz, ce avea greutatea de 625 de kgr., a fost mulsă de 365 de zile, în care timp a dat stăpânului său 12,428 litri de lapte, din care s'au pregătit 480 kgr. de unt. La astfel de vaci bune de lapte numai după o vreme îndelungată au putut să ajungă oamenii. Ei an de an au ales vacile cele mai bune de lapte, de alta parte au ținut seamă de poruncile mulsului și nu au cruțat a da hrană bună și bucate vacilor, a le curăți și îngriji.

Cât venit au adus stăpânului a cei 12,428 litri de lapte atunci, când laptele s'a vândut numai decât după mulsul și cât a dus laptele, care fu prefăcut în unt? — Laptele vândut după mulsură, socotit un litru 20 fileri numai, a adus un venit numai de 2485 cor. 60 fill. iar prefăcut în unt, 480 kgr. de unt socotind un kgr. de unt cu 2 cor. 60 fil. a adus cu totul 1268 cor. bani gata, afară de aceasta a rămas pentru porci o mulțime de zer și jântuială. — Fiind deci laptele un mijloc de câștig foarte însemnat, și fiindcă una din cele mai de frunte cerințe pentru a avea lapte bun și mult, este mulsul. Inșir cu 10 puncte cele mai de căpetenii cerințe, la cari

să fim cu băgare de seamă. Iată-le pe rând aceste puncte:

1. *Inainte de a te pune la muls, spalăți mâinile bine cu săpun și te șterge cu o ștergură curată albă.* Ori cărui mulgător când mulge, îi ajunge laptele pe mână și fiind nespălat, necurățenia de pe mână se înmoaie și se scurge în vasul de muls. Prin aceasta laptele capătă miros greu, foarte adese ori se face corastă, ceace cumpărătorilor nu le place și se înstrăinează de noi, nu ne mai cumpără laptele.

2. *Spală ugerul și țuțele totdeauna mamante de a te pune la muls, apoi le șterge cu pânză curată albă, ca acele să fie uscate și curate.* Dacă ugerul și țuțele sunt îmbălegate, trebuie spălate cu apă caldută. Nici când să nu spălăm ugerul din vasul în care voim să mulgem, acest vas când ne punem la muls să fie ca cristalul de curat. Dacă îndată după muls ar trebui să pleci cu vacile undeva, nu uita unge cu vazelină sau unsoare țuțele ca să nu crepe.

3. *Cei dintâi picuri de lapte mulge-i la o parte, jos, dar nu în șustariu sau în vasul de muls.* Pe vârful țuțelor se află o gropșoară pe unde ne curge laptele. Gropșoara aceasta de mulțori se umple cu gunoiu, sau cu sămânțuri de boale ce pot se strice laptele, iar laptele cu sămânțuri de boale nu este sănătos pentru oameni. Din aceasta tot noi, plugarii, tragem scurta, căci ni se înstrăinează cumpărătorii, dacă nu le vindem lapte curat și bun.

4. *Inainte de a mulge în vas, mulge rând pe rând din fiecare țată un strop în palmă, și amirosă.* Se poate întâmpla ca să se îmbolnăvească vremea din țate, iar laptele din ea să se strice. Dacă laptele are miros greu și puturos atunci, din țata aceasta nu-l

mulgem în vas. Laptele acesta îl mulgam jos, iară cel muls din celelalte țate nu-l amestecăm cu laptele dela celelalte vaci, ci îl ținem pentru casă, și cercăm să aflăm ce pricină are vaca.

5. *Mulge totdeauna cruciș, adică țata dreaptă dinainte și cea stângă dinapoi.* În felul acesta putem mulge mai ușor, mulgem lapte mai bun și mai mult. Așa ne sfătuesc bătrânii cari în viața lor nu au făcut altceva decât numai au muls.

6. *Mulge frumos și cu băgare de seamă.* A pișca ugerul, a-l strânge tare ori a-l lovi chiar este foarte greșit, căci prin aceasta se înfrică vaca, nu mai stă la muls, și nu slobod laptele. La vacile cari nu slobod laptele cu mânia și cu bătaia nu numai că nu putem folosi, ci stricăm, căci se însălbătesc de nu te poți apropia de ele.

7. *Când e vremea mulsului te îngreșeste, ca nici în grajd și nici în jurul grajdului să nu fie șgomot, larmă.* În liniștea deplină vaca se dă cu totul mulsului, și e mai mare dragul să vezi cât de liniștit și fără să-i pese, rumegă câte o Joiană, câtă vreme o mulgem, dar apoi pare că-ți varsă laptele, nu alta.

8. *Grăbește cu mulsul, și mulge repede fără de întrerupere.* Dacă am prins 2 țate cruciș, le mulgem până la cel din urmă picur, și numai după aceea, începem la celelalte două, pe cari mulgându-le tot așa de bine, iar ne întorcem la cele dintâi.

9. *Mulge tot din uger până la cel din urmă picur.* De ce însemnătate este porunca aceasta am arătat în numărul trecut, aici mai zic numai atâta, că laptele cel din urmă este cel mai unsuros, căci în vremea cei dintâi picuri conțin 2—3 la sută unsoare,

după aceea n'au mai văzut, numai eternitatea. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt cei ce mor în Domnul.

Asemenea unei raze de sus apără o cruce în depărtare, pe a le arăta calea, dar nu toți să uitau la ea. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt cei ce mor în Domnul.

Și erau unii dintre ei, cari ziceau: Acum ce sunt curentecele acestea, cari ne trag? Să aibă el ceva folos după mersul acela grăbit. Noi nu-l știm. Și când ziceau așa, țărnișii dispăreau. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt cei cari mor în Domnul!

Erau apoi alții, cari din adunare mare, dădeau ascultare unei voace secretă. Apoi priveau cu ochiul ațintit spre apus, deodată a început să cânte o Auroră nevăzută și părea o zi, care nu să mai gată. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt cei cari mor în Domnul!

Cu îmbulzeală erau împinși, tineri, bătrâni, toți dispăreau ca nește năi purtate de furtună: e mai ușor a număra nisipul mării, decât pe aceia cari să grăbeau să treacă. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt cei cari mor în Domnul!

Cine i-a văzut, povestea ce întristare mare i-a ocupat inima lui: durerea agita

pieptul și păreau mai osteniți de viață, plângeau îndreptând ochii spre cer. Unde-s ei? Cine ne va spune? Fericii sunt, cei cari mor în Domnul

Din locurile acelea necunoscute două voci să ridicau neîncetat.

Una zice: *Din fundul abisurilor am strigat către Tine Doamne: Doamne ascultă suspinările mele, îndreaptăți urechea Ta spre rugăciunea mea. Dacă Tu cauți ceea ce rele, cine va ținea privirile Tale?, dar lângă Tine e îndurarea și rescumpărarea fără de măsură.*

Cealaltă: *Te laudăm pe Tine Doamne, Te binecuvântăm. Osanna! Sfânt, sfânt, sfânt e Domnul, Dumnezeuul oștirilor! pământul și cerurile sunt pline de mărirea Ta.*

Și noi nu peste mult vom merge în locurile acelea de unde vin suspinările și imnurile acelea. — Unde vom fi noi? Cine ne va spune? Fericii sunt, cei cari mor în Domnul!

Traducere din limba italiană de Victor S. fost elev la gimn. R. R. Liceo-gimnasio »Torquato Tasso«.

Misoginul

— Roman italian. —

(27).

Trad. de Crin.

(Urmare).

VIII.

S u p e u l .

De trei zile Imberido n'a mai vorbit cu vecinii lui: îi încunjura. Toată ziua și-o petrecea în odaie și lucra cu toată voia ca nici-când mai înainte. Acum își afla în lucru o mângâiere, despre care credea, că îl va scăpa de oboseala, ce i-o cauzau gândurile.

În ziua a patra s'a întâmplat — era chear Duminecă — de donna Marta, care nici-cum nu putea înțelege cauza schimbării așa de-odată a purtării lui Aurel, a venit în odaia lui de lucru.

A bătut în ușe.

Imberido nu-și putea da seama, oare cine îi cercetează și a rămas puțin cam mirat. A descuiat ușa. Donna Marta îndată ce a intrat în odaie, îndată la dat deslușirile de lipsă:

— Scuză, că te-am conturbat. Vreau să-ți fac cunoscut, că pe astă-seară suntem invitați la familia Borș.

până atunci cei din urmă picuri conțin 7—8 procente.

10. Vasul, în care adun laptele dela toate vacile, pune-l afara din grajd la loc ferit și curat, unde poți să ajungi mai ușor. Laptele are însușirea aceea rea, să soarbe mirosul puturos al grajdului, pe care nu-l mai putem scoate din lapte nicicum, nici prin fierbere.

Aceste sunt cele zece porunci, cari trebuie să le știe și să le țină fiecare om, care mulge vacile.

Umblând prin țara Neamțului, am văzut aceste zece porunci puse pe ușa grajdului, și din afară și din lăuntru. Două servitoare îngrijau vacile, ele dedau de mâncare, ele curăteau gunoiul, ele mulgeau, ele făceau tot în grajdul vacilor. Toate lucrurile așa le isprăveau, încât pe când era vremea mulsului, în grajd era curat cum e ochiul, nu era nici un pic de prav, nici miros greu, iar vacile numai pu-făiau de sătule și așteptau mulsul să-și ușureze ugerul, ca să se culce.

Și știau aceste servitoare poruncile dinafară de rost, fără a se mai uita pe scrisoare, și le spuneau ca «Tatăl nostru», numai să le fi întreat.

Am mai văzut acestea porunci și la grajduri ungurești și am întreat pe cei cari mulgeau: știți ce-i scris aici? Ba, nu domnule, noi nu știm ceti. Dar cele zece porunci ale mulsului nu știți cum sună? Nu știm ce sunt acelea, mi-a fost răspunsul. Neamțul, nici nu te bagă slugă la vaci, dacă nu le știi ca «Tatăl nostru», iar de le știi și nu te ții de ele, te mătură de pe la grajd, ea și când nu ai fi fost. — Să învățăm și dela Nemți.

S. Sat.

Gh. Chelemen.

— N'am voe de mers...

— Dar trebuie să mergem.

Aurel a mai făcut o încercare de a să escuza.

— Și dacă m'ași simți cam rău.

— Atunci natural că nu, nici eu n'ași merge. Dar fără glumă îți spun, nu putem refuza învitarea. D-l Borîș a venit în persoană și ne-a rugat să venim desigur la cina aceea. E vorba despre o serbare familiară și le-ar plăcea foarte mult, dacă toți...

— Dacă poruncești...

— Te rog. Și acum nu te mai conturb.

Donna Marta a eșit afară, ear lui Aurel i-a trecut toată voia de lucru. Noua întâlnire așa-dară e inevitabilă și asta e numai caprițiul d-lui Borîș și a doamnei Marta. — Era mănios foc.

Dar pentru aceea seara s'a dus.

Când donna Marta a intrat în salon, la brațul nepotului ei, acolo deja conversația decurgea în toiul ei. Când au intrat inginerul i-a întâmpinat și a făcut un compliment respectuos doamnei Marta:

— Doamnă contesă, mă simt foarte onorat... D-le conte, mă bucur foarte mult, că vă pot saluta în casa mea.

A întins mâna contesei, pe a cărei mână a și sărutat-o, după aceea lui Aurel.

După aceea a venit rândul la prezențări:

— Contesa Marta Imberido și nepotul dânzei, grof Aurel Imberido, vă reco-

Sfaturi practice

La ce folosește plopul.

(Plopul adevărat).

Frumosul arbore care crește prin lunci, prin păduri, și prin zăvoaie, aduce și el servicii omului în căutarea sănătății. Dăm un rezumat al acestor servicii, descrise de distinsul Dr. Bartolomeu.

Mugurii de plop adunați primăvara înainte de a încolți, conțin acid galic, acid malic, salicină și grație acestor substanțe sunt balsamici, vindecă răni, vindecă trănji.

Alifia de plop (unguentul populeum) se face din muguri de plop fierți în untură, adăogându-se și puțină ceară galbenă, apoi se strecoară, și se face o alifie, cu care se ung la șezut de 2 ori pe zi, cei cari suferă de trănji (emorozii).

Tot această alifie e bună contra buzelor dulci ce se fac la nas, la cap.

Muguri de plop puși pe cărbuni aprinși respândesc un miros desinfectat în odăile în cari zac bolnavii.

Rămurile tinere de plop arse, făcute cărbuni, apoi pisate (făcute praf) și trecute printr-o sită deasă, face un praf de cărbune care poate fi luat după masă, câte o linguriță într-un pahărel cu apă, de cei cari suferă de gaze în stomac, de cei cari nu pot să mistuiască lesne, făcându-le cu aceasta o mare ușurare.

Cu acest praf și cu o periută sau chiar cu degetul se freacă dinții, spălându-se astfel gura și curățându-i-se chiar mirosul urât ce l-au unii oameni în gură.

Curățirea dinților este bine a se face în fie-care zi la spălarea de dimineață, căci aceasta este de mare folos pentru întreținerea gurii în stare de curetenie, impedind și stricarea dinților.

mand pe d-l avocat Maurițiu Siena, și pe prietenul meu George Ugenti.

Aurel a zimit sarcastic, când s'a plecat înaintea celor doi domni fără barbă. Unul era înalt și svelt, celalalt mic și indelat. Cest pin urmă s'a grăbit să-i sărute mâna doamnei Marta, iar profului i-a întins mâna pretinește.

Donna Marta s'a pus pe divan lângă Luiza, cei patru bărbați povesteau laolaltă în mijlocul salonului.

Deodată s'a deschis ușa prânzitorului și a intrat doamna Therezia și doamna Borîș. Din prag au anunțat:

— Doamnelor, și domnilor, să poștiți la masă.

A venit rândul la glume: mai pe urmă inginerul a prezentat doamnei Marta și contelui Aurel pe o soră de-a lui. Era o femeie mărunțică, slăbuță, și doamna Borîș apoape neobservată intrase în salon.

După aceea au trecut cu toții în prânzitor, vorbeau, făceau glume, râdeau și inspirau aerul balzamat, ce năvălea prin fereastra deschisă. Așezându-se la masă, contele Imberido ajunsese lângă Luiza. Copila la un moment binevenit, a strâns mâna lui Aurel și plecându-se spre el, arătând spre avocat li zise:

— I-a uităte la domnul acela. E un pețitor a Melaniei. Cine știe dacă despre cina aceasta nu se va adeveri, că a fost o serbare familiară, o fidanțare.

(Va urma).

Praful de cărbune de plop presărat pe răni (ulcere cronice) vechi, cu miros urât face cangrena care ar putea pune în pericol o parte a corpului.

„Sănătatea“.

Dr. St. B.

POEZII DIN POPOR.

Mâncate-ar mândră urgia,
Că mi-ai mâncat omenia
Că de când te-am sărutat
M'am făcut de răs în sat.

Vai de mine, mult aș da
Să nu știe nimenea,
Mult aș da ca să nu știe
Nimenea ce-mi place mie!

Bate-o Doamne, și-o ia drace
C'o iubesc și nu-mi prea place
Că multă rușine-mi face!

Că să duce la vecine,
Și să laudă cu mine
Fire-ar de răs și rușine!

Da eu de m'oiu mânia
Mi-oiu închide cărarea,
Nu m'oi mai duce la ea,
Să mă mai știe lumea!

Ea spune și scoate'n fală
C'am sărutat'o aseară,
Fire-ar de urât la țară!

Auzit'am dela moară,
Că bădița meu să insoară,
Și zeu el mi-a poruncit
Pe frunzuța de alun,
Să mă duc să mi-i cunun
Ca să-mi fie și finuț,
Pe când mi-a fost și draguț,
Dar eu cum l'oiu cununa
Că mă doare inima!

Stau fetele și să uită,
La cămașa mea că-i ruptă,
Și nu prind să o cărpească,
Lacă știu că am nevastă!

În grădină la vecină
Două flori într'o tulpină!
Cea mai mare tare-mi place
Cea mai mică moarte-mi face!

Frunzuliță, frunză verde
Ce-am iubit nu mi-se șede,
Că la masa-s două fete
Și-am iubit pe cea mai veche!
Și-oi face dragoste nouă
Și le-oi iubi pe amândouă!
Nu m'oiu mai gândi la nimică
Și-iou iubi pe cea mică!
Că mă calcă pe opincă!
Și-mi dă gură subțirică,
Și să poartă mai cinaș
Și sărută dragălaș!

Rău să teme maică-ta
Că eu îți trag nădejdea
Dar, zeu ea să nu să teamă
Că zău eu n'oi lăcomi
Nici la junci cu coarne lungi
Numai la buzute dulci,
Nici la vaci cu coarne largi
Numai la buzute dragi!

CĂRȚI, FOI și REVISTE.

A apărut Nr. 4 din „Cultura Creștină” anul al III lea 1913 Revista profesorilor deteologie din Blaj, cu următorii cuprins: Senior: Dotațiunea preoților cu calificăție inferioară. P. Cancel M. C.: Un martir al sfintei Uniri. Dr. Ioan Sâmpăleanu: intențiunea Romei față de biserica română din Ungaria. (IV). Ștefan Tășiedan: Icoane din viața poporului român din Bihor (1726—1748). (IV). Iuliu Căpălnean: Din viața pastorală. Cronică: In jurul proiectului despre autonomia bisericească (ar.); Misiunile sacre populare (șr.); O însemnată biruință a Bisericii catolice (ar.); Praxa judecătorească și achitarea abonamentelor pentru ziare (șr.); Cărți și Reviste: Dr. Avram Sădean: Apostolul primilor profesori ai preparan-dei noastre (ar.); „Junimea Literară” (ar.); „Gazeta Transilvaniei” (ar.); „Civilta Catolică” (an.); Cărți intrate la redacție. Telefon.

A apărut Nr. 5. Anul XV lea, din „Foia Școlastică”, prețioasa revistă pedagogică, organ al Reuniunilor învățătorilor gr.-cat. Archidiecezani. Redactor resp. Ioan F. Negruțiu. Apare în 1 și 15 fiecărei luni afară de Iulie și August. Abonamentul pe an 6 cor., pentru România 10 cor. Are un cuprins bogat, de 32 de pagini. Sumarul: Ștefan Pop: Neatențiunea. Dr. V. Seni: Critica unei lecții. (Articol final). Mihail Găzdac: Mai sus cu fruntea. Oficiile: Manuale vechi; — Elevii școlii la înmormântări. Informațiuni: Conferența inv. români. — Reun. inv. arhid. — Activitatea extra-

școlară. — Recunoștință unui învățator. — Logodne. — Numeri mari. — Congres pedagogic. Bibliografie: Dr. Ghibu Anuar pedagogic. — D. Graur, Cultivarea viei. — Societatea „Petru Maior”, Carmen secular. — Poșta redacției.

A apărut No. 24 Anul XII din vechea și excelenta revistă ilustrată *Sănătatea și Viața Fericită* cea mai instructivă și distractivă revistă pentru familii. Fiecare număr conține 32 pagini mari bogat ilustrate. Un număr 30 bani. — Abonamentul anual 6 lei. — Redacția și Administrația: Sănătatea, Str. Triumfului 9, București.

Redactor respons. **Constantin Popp.**

Piața de bucate în Făgăraș.

7 Martie n. 1913.

Grâu	pro 100 kl. cor. 24.—
Secară	» » » » 18.—
Ovăș	» » » » 19.—
Orz	» » » » 19.—
Cucuruz vechiu » » » »	20.—
Cucuruz	» » » » 15.—

Nr. 175/1913 not.

Publicațiune.

Primăria comunală din Șebeș, (lângă Făgăraș), aduce la cunoștință publică, cumcă casele comunale provăzute cu licență pentru vânzarea beu-

turilor spirituoase, în 22 Martie st. n. 1913, la 1 oară p. m. în cancelaria comunală din loc prin licitațiune publică, se va da în arândă pe un interval de 3 ani.

Prețul strigări este 700 cor. anual. Oferte făcute în regulă în scris, provăzute cu vadiul de 10%, până la începerea licitației se pot înainta.

Celelalte condițiuni se pot vedea în cancelaria comunală, ori și când.

Șebeș, la 1 Martie n. 1913.

Primăria comunală.

De vânzare.

Din cauza altei întreprinderi, mărfurile mixte, vase: de porcelan, de fer, sticle și altele aflătoare, precum și tot aranjamentul din prăvălia lui I. Crăciun să vinde din mână liberă cu prețuri ieftine.

Făgăraș, ulița Apafy (colt) vis-à-vis de biserica rom.-cat. și de moară.

Prima Tipografie Română

a lui

Constantin Popp

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

Tipografia execută ieftin și conștiincios:

Acții. — Afize. — Bilanțuri. * de depuneri. — Necroloage
Bilete de cununie. — Bilete * Note. — Obligațiuni. — Per-
de logodnă. — Bilete de vi- * ceptiuni. — Protocele. —
zită. — Broșuri. — Circu- * Programe. — Statute, și di-
lare. — Convocări. — Chi- * ferite tipărituri dela cele
tanțe. — Cuverte cu firma. * mai simple până la cele
Erogațiuni. — Invitări. — * mai fine și mai moderne.
Jurnale de bancă. — Libele * — cu prețuri moderate. —

Comandele din afară se efeptuesc repede.

La tipografie se află pentru ambele confesiuni tot felul de tipărituri oficioase pentru agendele bisericesti și școlare; cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc

Rog On. public pentru sprijinirea binevoitoare și a mă onora cu prețuitele comande, cari mă voi da toată silința de ale esecuta cu gust, prompt și

▶ cu prețuri reduse, fără concurență. ◀

Toate comandele, scrisorile private, mandatele cu bani abonamentele foaiei „OLTEANUL” sunt a se adresa la

Constantin Popp

proprietar de tipografie.

„Călindarul Asociațiunei”
de pe anul 1913

se află de vânzare cu **30 bani** (15 cr.)

la administrația foaiei 'noastre.

Tipărită cu mașină „Franckental” mână cu motor electric, în tipogr. Constantin Popp.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și es-cursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache”

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pașoasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite Vinuri indigene și streine.

Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culant. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.

La tipografia noastră se află de vânzare următoarea:

Cultivarea viei și manuarea vinului și morburile și vindecarea lor, de *Daniil D. Graur*, învățator și propr. de vii, absl. de cursul de vierit din Bihardioszeg și cursul de pivnițarit din Budafok. Carte aprob. și revăzută de ministrul reg. ung. de agricultură. Prețul 2 cor. + porto.

Logodna dela Sfântu Ion, dramă populară în 4 acte de *Augustin Szilagy*, prețul 1 cor. 20 b., + porto.

Țiganul la peșit, comedie populară într'un act în versuri și hazlie, de *Emanoil Corfariu* cantor. Prețul 16 fileri.

Țiganul la popit, piesă teatrală în trei acte în versur. și hazlie, de *Em. Corfariu* cantor. Prețul 50 fileri.

Cântece din vremea veche, culese de *Gh. Tulbure* ases. cons. Edit. tipogr. C. Popp, Făgăraș. 40 fill.

Au pecat la târg de vite, dialog, pe *Em. Suciu*, inv. Prețul 30 fill.